

Profiler 5

Roland Sellberg

Som förvaltare kom Roland till Rixö 1946, läget inom ledningen av Skand. Granit var väl närmast kaotiskt och här fanns plats för en rättskaffens ny kraft att sanera räkenskaper och revisioner.

Bolaget hade de bästa bergtillgångar som något stenbolag förfogade över, hittills hade man envist producerat knott men enstaka beställningar av storgatsten i olika dimensioner hörde också till. Varför hade man ej tidigare satsat att tillverka kantsten? En stensort som senare än gatsten blev utkonkurrerad av asfalt och betong.

Nåväl, strax efter kriget körde man igång att tillverka kantsten på nedre plan i Rixö. Detta kom att bli en ny epok i stenhandlingen, beställningarna var goda och detta räddade bolaget från att lägga ner verksamheten. Sådant var läget när Roland Sellberg tillträdde sin befattning, alltså lång ifrån ett drömläge men med småländsk envishet och energi gjorde han sitt till att renovera den koloss på lerfötter som bolagets situation kan liknas vid.

"All vår början bliver svår", så och för Roland, den kärva stenarbetarkadern hade svårt att anamma nymodigheter, speciellt dessa som agerade som brottbasar, Sellberg påpekade en ny metod att ta ut berg. Att skjuta i "vinkel" vilket innebar att man laddade på två sidor i ett rektangulärt bergparti, den gängse sprängningen skedde efter en sida och orsakade stort svinn i form av skrotsten. Den nya formen av ammunitionsbehandling hade svårt att få fotfäste, de konservativa förmännen höll benhårt på sitt, till slut provade man ingenjör Matssons och Sellbergs skjutmetod men då var det så dags - stenindustrin stod i fart med att packa ihop och slå igen!

Transporterna var ett annat problem, alltigenom rälsbundet med ideliga urspårningar. I bolagets ledning satt en ålderdomlig direktör, Sjöström tror jag han hette, han var emot varje form av rationalisering och man fick hanka sig fram så gott det gick med trallor och blockvagnar. Sellberg sökte dock i möjligaste mån utnyttja lastbilar i transportsystemet men effekten bromsades av att väg från övre plan där den huvudsakliga produktionen skedde saknades. För att avhjälpa problemet byggde man en kran, dock med begränsad kapacitet vilken skötte om lyften av de stensorter som ej kunde tippas i högar, denna kran betingade priset 15010: - enligt Roland!

Förhållandet mellan ledningen och facket var inte det vad det borde vara, så pass långt som till direkta stridsåtgärder gick det ej men relationerna var som sagt frostiga, Roland var envis men ej elak, fackföreningen ändrade radikalt åsikt om sin platschef, när Skandinaviska köptes upp av Kullgrens Enka trädde nya toppkrafter till, dessa lyckades genom intriger förflytta Roland till en undanskymd arbetsplats i Småland. I det läget gick facket enhälligt in och bedyrade Roland lojalitet, man förfasade sig över att en kraft som i snart en generation lett bolagets öden kunde behandlas på detta tarvliga sätt - en undran, kunde inte denna hjälpaktion satts in tidigare?

En episod som belyser Rolands humor kan återges: Huvudpersoner är två, Sellberg och Svisse (fingerat namn). Bolaget hade på senare år inköpt ett antal lastbilar som alla

framfördes utan skatt eller försäkring, dessa användes huvudsakligen till transport av skrotsten till de ofta återkommande tyska Hauschildt fartygen. Terrängen är som bekant backig och fordonen fordrar fullgoda bromsmöjligheter, dessa saknades dock i det fordon Svisse rattade och han framförde sina problem för förvaltaren, denne tvivlade på chaufförens bedömning och uppmanade Svisse att köra samma fordon.

"Aldrig i livet, det är bättre jag får sparken" löd Svisses inpass. *"Jag är av samma mening, Svisse får gärna sparken"* replikerade Sellberg.

I och med sitt hastiga skiljande från tjänsten avlägsnar sig Svisse men blir återkallad av sin f.d. chef, *"jag har penetrerat problemet, Svisse är återanställd och kan köra lastbil nr 11, i den finns fungerande broms"* slutade Sellberg sitt anförande. Svisse godtog uppgörelsen och allt var frid och fröjd. Inte nog med detta, Svisse kom tillbaka i flygande fläng med sin bromsbara Volvo, att fylla kylvatten var ett påhitt som kan jämföras med en ploj, en icke nödvändig åtgärd. Vattnet som brukades kylde kompressorerna som gick för fullt och ett stopp av dessa betydde stopp i lastningen av skrotsten. Svisses fallenhet för praktiska skämt var känd, att öppna kylvattenledningen för fullt gjorde att kompressorerna stannade pga. tryckfallet. Jag som tillfällig operatör av kompressorerna fick massor av problem pga. av tilltaget, i det läget kändes det rätt att med en sopkvast i högsta hugg schasa bort Svisse som inta hann med att utföra mera rackartyg den dagen.

Fartyg som ofta lastade i Rixö tillhörde rederiet Sternhagen i Göteborg. Vid ett tillfälle hade en av de ålderdomliga ångarna fått för mycket last, förskeppet hade fått grundkänning och styrmännen var minst sagt förgrymmade. Om denna malör var Roland lyckligt omedveten i samma veva som han sporde det församlade nautiska befälet om man var redo att intaga mera last. Frågan utlöste explosiv reaktion bland sjöfolket. Ett inpass löd. *"Vad i h-et, mera last när vi redan står på grund."* Flera invektiv flög likt bålgetingar genom luften och förvaltaren fann det bäst att fly fältet bort från de rabiata där ett flertal framförde sina åsikter på typiskt Tjörnmål.

Sent skall glömmas bort är det storstilade kalas som Kullgrens bjöd på vid sitt 125 års firande 1967. Lokalen för ändamålet borde haft en festligare prägel men hur det än bar till fick den tämligen nyuppförda stensågen duga.

Bland de anställda fanns dragspelare som dagen till ära hade sina bälgospel till hands. Partyt gick av stapeln en ordinär arbetsdag, de flesta var klädda i blåställ, trots detta blev stämningen snart animerad, dragspelen spelade upp och i ett huj var dansen etablerad, med hjälp av den stora tillgången av öl och spirituosa hade gemene man kastat loss sina inneboende hämningar och dansen tråddes med viss intensitet, serveringspersonalen som bestod av två damer fick delvis göra tjänst som danspartners, inga andra kvinnor fanns tillstädes!

Den ojämförligt populäraste på stengolvet var Roland, alla ville förena sina öden i en vals eller tango med chefen och han nobbade ingen. Detta som andra historiska händelser skulle filmats och därmed bevarats till eftervärlden, säkert är att tillfället aldrig går i repris!

En fras som Roland ofta använde sig av var *"banne mej"*. Skall det klassas som svordom eller vad? Andra egenheter finns, i början av sin karriär på orten sågs han ibland röka en cigarett, denna vana övergick i en annan, under många år tuggade han på tändstickor som ersättning för nikotinbehovet.

Sellberg hade nog plikten framförallt som sitt motto, lördagar som söndagar och helger bedrev han sitt arbete på kontoret, som ett kall utövade han sin tjänst, flitens lampa lyste, jag undrar när fick han tid över för familjen?

Nu är Roland Sellberg borta med stor saknad av Rixöbor och andra som i sin gärning stod Småland (ett av många smeknamn) nära, till slut återstår endast - frid över hans minne!

John Blad